

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 24. února 2023

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

SOUCIT, VZTEK A IDENTIFIKACE S DEMOKRATICKOU EVROPOU: VĚDCI ZKOUMALI EMOCE VE SPOLEČNOSTI ROK OD RUSKÉ INVAZE

Emocionální reakce občanů České republiky v době vpádu ruských vojsk na Ukrajinu i rok poté, ale také pocit identifikace s demokratickou Evropou a postoje k různým etnickým menšinám v ČR byly tématem dotazníkového šetření, které pro Psychologický ústav Akademie věd ČR provedla agentura Median. Na špičce pociťovaných emocí se držel celý rok soucit, obdiv a vztek. Síla identifikace s demokratickou Evropou, horšil se naopak postoj k ruské menšině.

Šok, obdiv, vztek, živý zájem i pocit bezmoci a strachu – začátek ruské agrese na území Ukrajiny 24. února 2022 probudil v české společnosti vlnu pocitů. Které byly ty hlavní, hodnotili vědci z odpovědí reprezentativního vzorku 1022 respondentů bezprostředně po ruské invazi ve dnech 4. až 14. března.

„Zvolili jsme 12 různých pocitů: šest negativních, šest pozitivních. Ukázalo se, že strach byl spíše v pozadí – na prvních místech se umístily pozitivní emoce k Ukrajincům: soucit s nimi a obdiv k jejich odvaze. Mnozí si jistě vybavili události roku 1968, kdy jsme se my ruské agresi vzdali,“ říká Martina Klicperová z Psychologického ústavu Akademie věd ČR a SYRI. „Dále byl intenzivně pociťován vztek a živý zájem o dění. Až potom následoval pocit bezmoci, strach a úzkost,“ uvádí psycholožka.

Vědci poté měření čtyřikrát opakovali stejnou metodou a na tomtéž vzorku, jen mírně průběžně doplněném. *„S odstupem od původního intenzivního prožitku většina emocí samozřejmě mírně zeslábla, nicméně se po zbytek roku udržela poměrně vysoko. Nejvíce logicky opadl živý zájem, protože informací o událostech byl dostatek. Na špičce pociťovaných emocí ale po celý rok zůstal soucit a na druhé místo se postupně dostal vztek,“* vysvětluje Martina Klicperová.

Identifikace s demokratickou Evropou a invaze

Shodou okolností se vědci ještě před invazí dotázali svého stálého panelu respondentů na pocit identifikace s demokratickou Evropou a (pouhých 10 dní před invazí) také na postoje k ruské a ukrajinské menšině v České republice. Hned po začátku války (4.-14. března 2022) tato dotazování zopakovali.

Kontakt pro média:

Markéta Růžičková
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 777 970 812

„Ukázalo se, že zatímco před invazí respondenti obecně vyjadřovali spíše rezervovanou prodemokraticky orientovanou evropskou identitu, ihned po invazi se zejména nejintenzivnější identifikace s Evropou téměř zdvojnásobila,“ sděluje Martina Klicperová.

Respondenti také využívali možnost své postoje komentovat i slovně. Mezi výroky při vlně sběru na jaře 2022 zaznělo mimo jiné *Mám pocit většího bezpečí, tím, že patřím do společenství EU* nebo *Jasně to dokazuje, kam patříme, nejsme Ruska gubernie, jakou jsme byli v letech 1945–1989, případně Více se cítím jako Evropanka a vážím si toho, kde žiju.*

Nejnovější data z letošního února podle Martiny Klicperové ukazují, že identifikace s demokratickou Evropou se i po roce přes výkyvy stále ještě udržuje na zvýšených hodnotách.

Válka mění vztahy

Proměnou procházel i postoj Čechů a Češek k příslušníkům útočícího a bránícího se národa, kteří žijí v České republice. Ruská invaze okamžitě výrazně zvýšila sympatie k ukrajinské menšině v Česku.

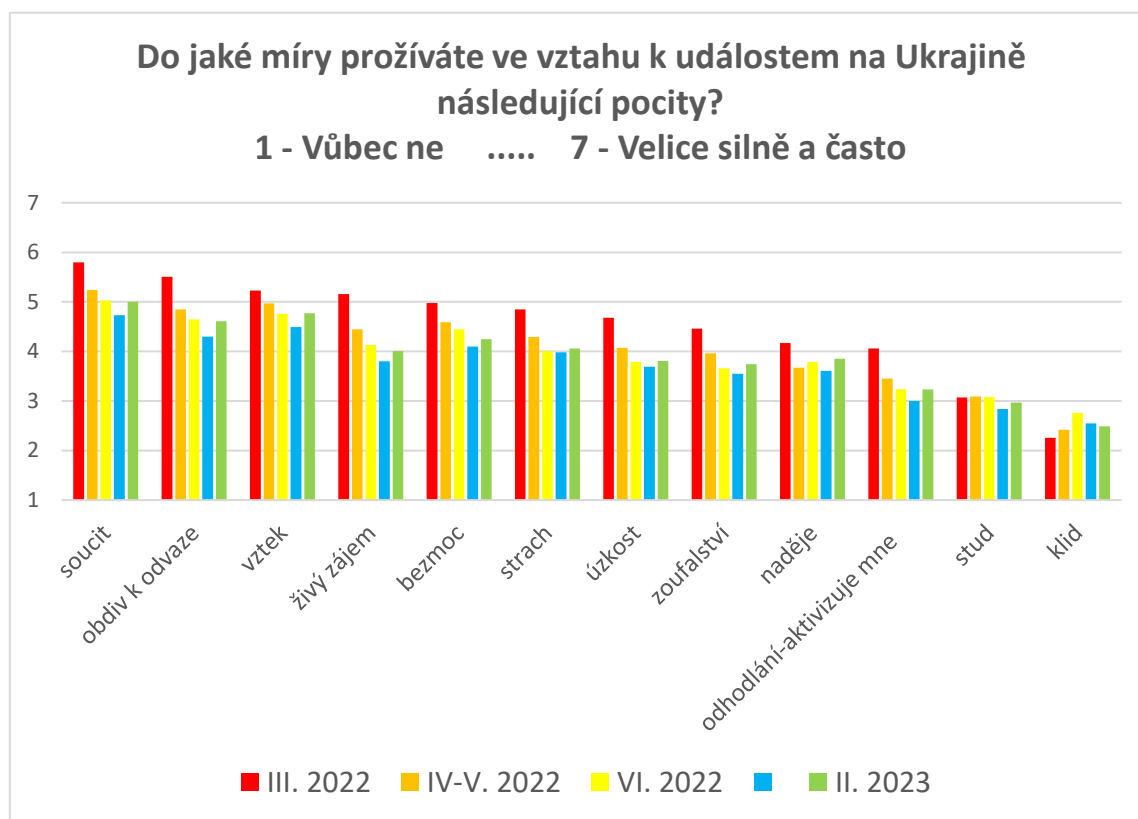
„Zajímavé je, že postoje k Rusům, kteří žijí u nás, ruská invaze zprvu nezhoršila. Rok poté ale shledáváme, že se sympatie k místním Ukrajincům „normalizovaly“, vrátily na původní úroveň, zatímco postoje k Rusům u nás se během uplynulého roku velice výrazně zhoršily. V longitudinálním průzkumu budeme pokračovat,“ shrnuje psycholožka.

Studie byla podpořena grantem LX22NPO5101 Národního institutu pro výzkum socioekonomických dopadů nemocí a systémových rizik (SYRI), Ústavem organické chemie a biochemie AV ČR a programem Strategie AV21.

Více informací:

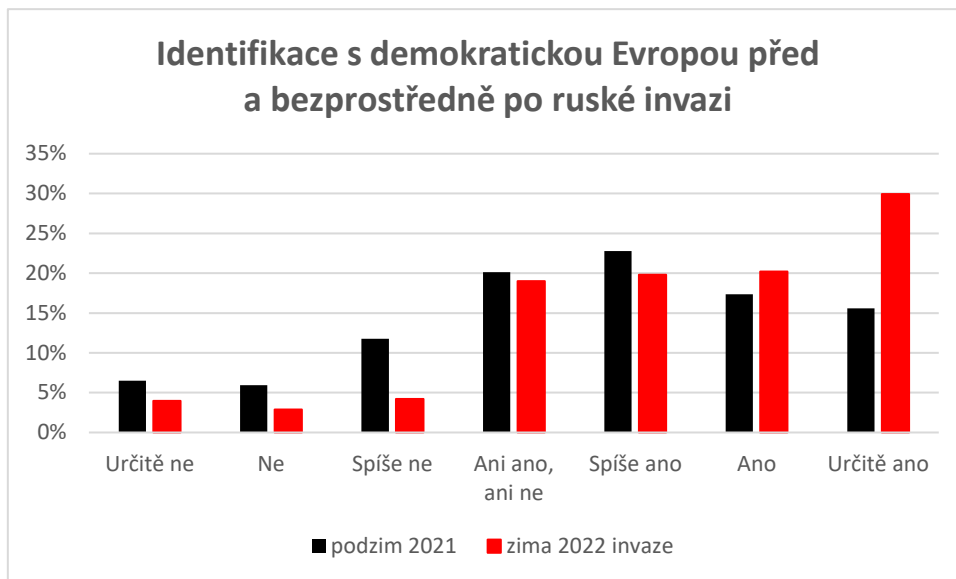
PhDr. Martina Klicperová, CSc., DSc.
Psychologický ústav AV ČR
klicperovabaker@gmail.com
+ 420 604 632 948

Příloha – grafy:

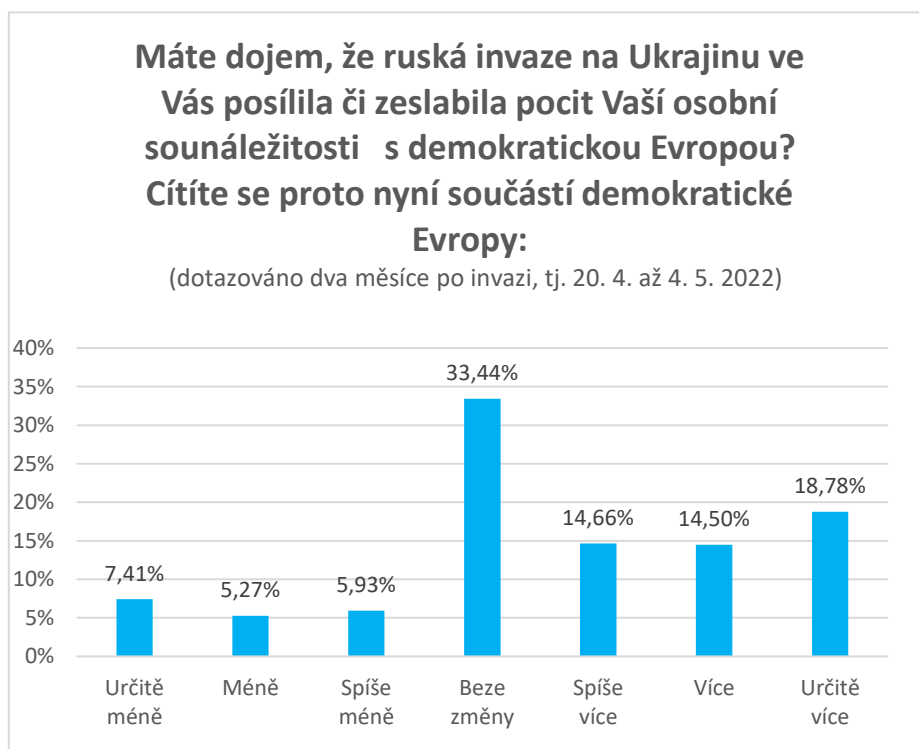

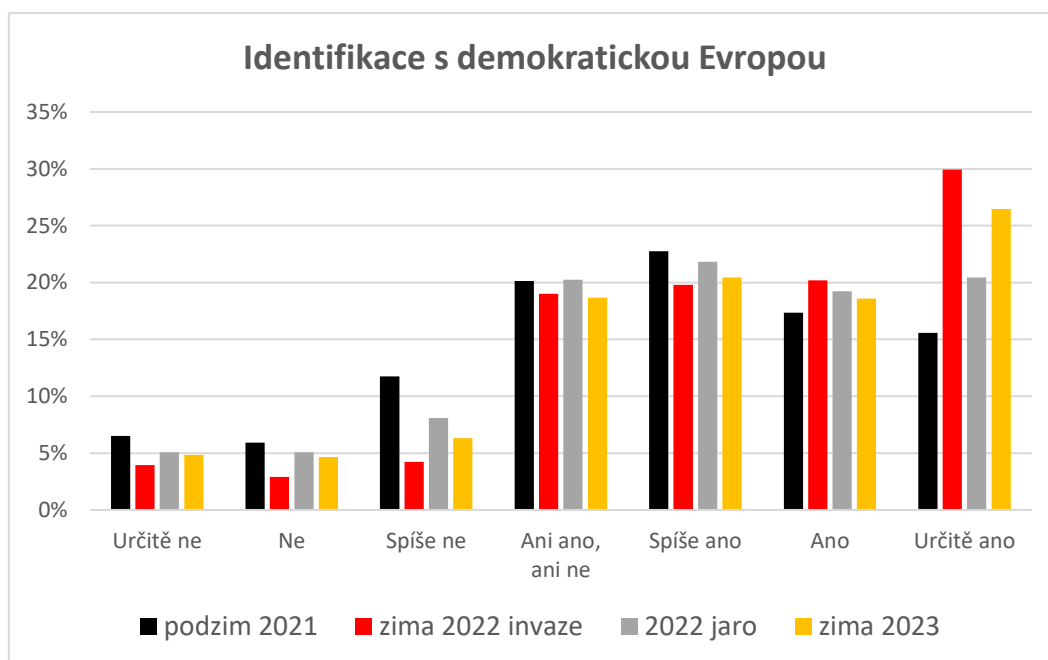
	III. 2022	IV-V. 2022	VI. 2022	XI. 2022	II. 2023
soucit	5,8	5,24	5,03	4,73	5
obdiv k odvaze	5,51	4,85	4,65	4,3	4,61
vztek	5,23	4,97	4,76	4,49	4,77
živý zájem	5,16	4,45	4,13	3,8	4,01
bezmoc	4,98	4,59	4,45	4,1	4,25
strach	4,85	4,29	4,01	3,98	4,06
úzkost	4,68	4,07	3,79	3,69	3,81
zoufalství	4,46	3,96	3,66	3,55	3,74
naděje	4,17	3,67	3,79	3,61	3,85
odhodlání-aktivizuje mne	4,06	3,45	3,24	3	3,23
stud	3,07	3,09	3,08	2,84	2,97
klid	2,26	2,42	2,76	2,55	2,49

Otázka: Cítíte se Vy osobně být součástí demokratické Evropy?

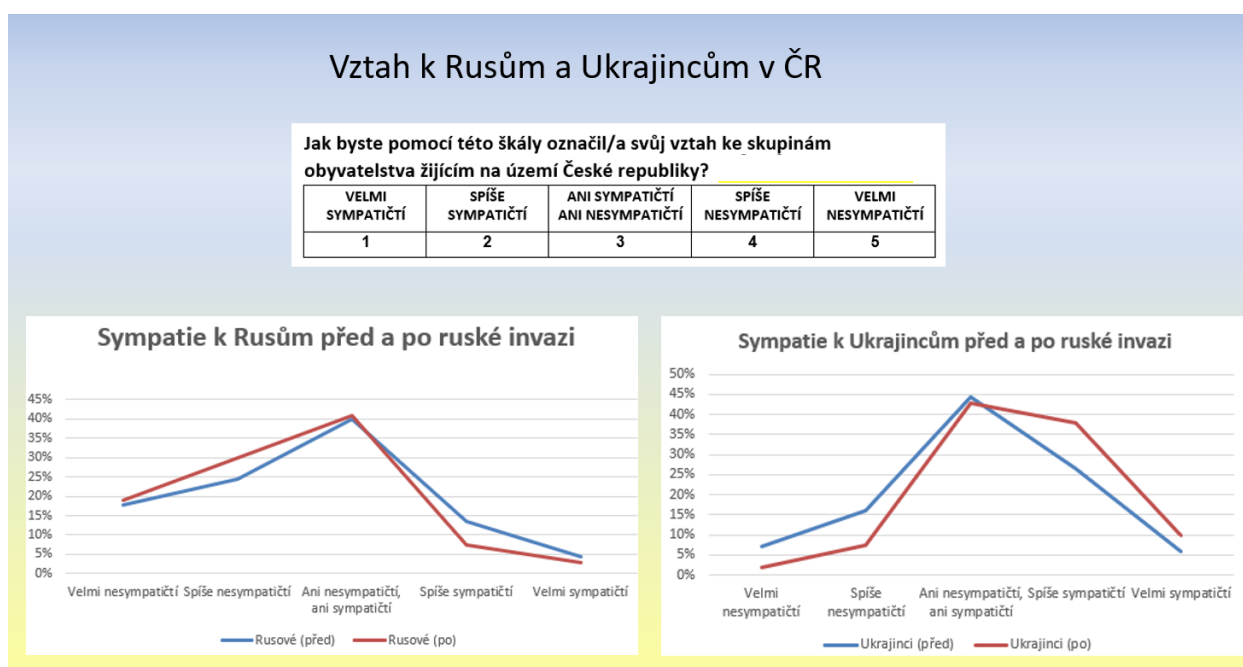

Ověřování „příčinnosti“, tj. zda lze vzrůst identifikace s demokratickou Evropou přičítat ruské invazi:

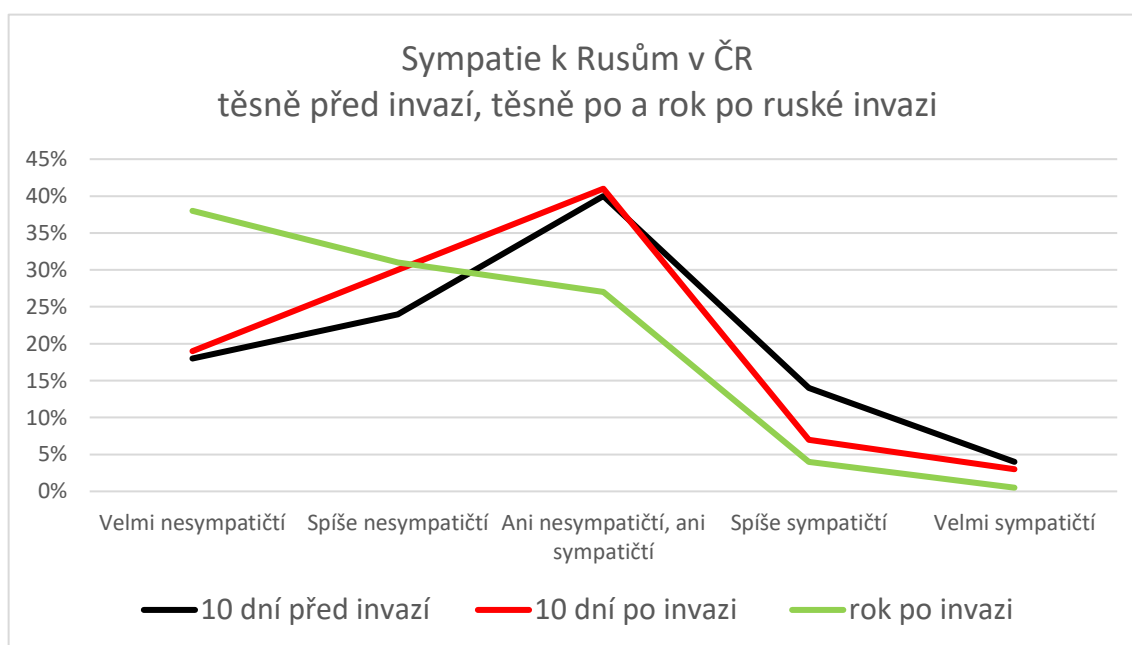
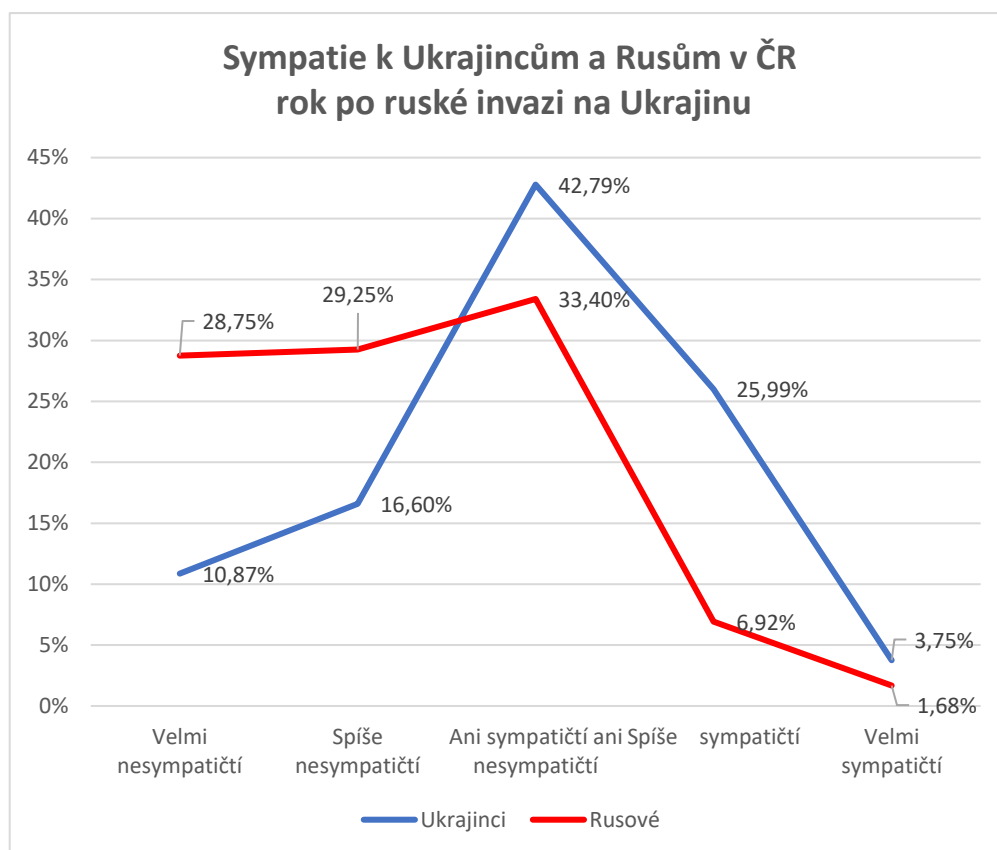

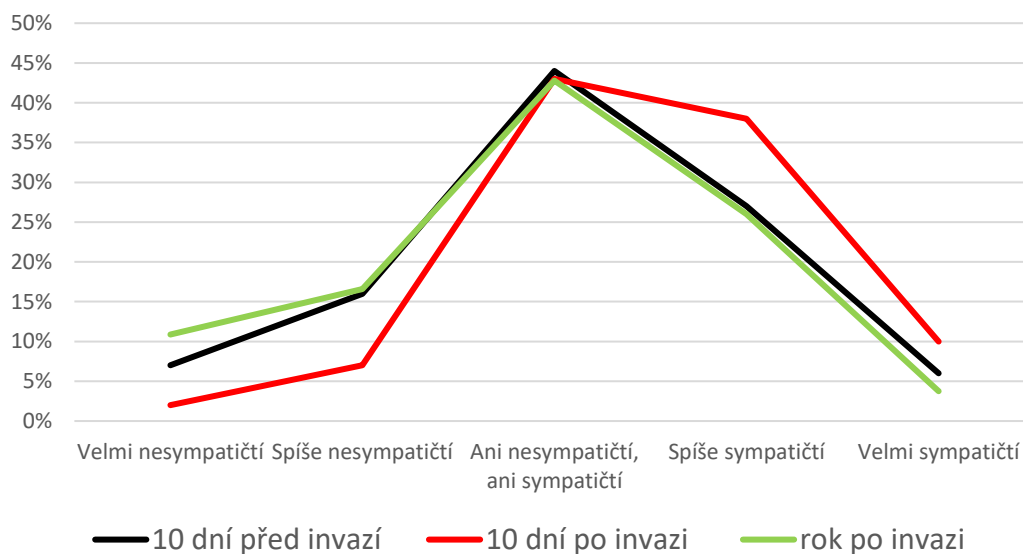
Sympatie k ruské a ukrajinské menšině v ČR těsně před a těsně po invazi:

Sympatie k ruské a ukrajinské menšině v ČR rok po invazi:

Sympatie k Ukrajincům v ČR těsně před invazí, těsně po a rok po ruské invazi

Sympatie k menšinám v ČR na škále od 1 - velmi sympatičtí po 5 - velmi nesympatičtí

